

ἔχων καισαρικὸν πλεονέκτημα ἔπесен εὐσχήμως ὡς ὁ Καῖσαρ. Οὐδέποτε ἐξέφυγε τὰ χεῖλη του πικρὰ μομφὴ κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοῦδου ἡ Ἑλλάς δὲν εἶδεν ἕτερον ἐξόριστον, εὐχόμενον παρὰ τὰ πρόθυρα τῆς πόλεως νὰ μὴ ἐπέλθῃσι ποτε τοιαῦται συμφοραὶ κατὰ τῆς πατρίδος, ὥστε καὶ ἀκούσα νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τοῦ δεδιωγμένου.

Καὶ νῦν ἀναπαύεται ὁ ἀγαθὸς ἡγεμὼν ὑπὸ γῆν, ἥτις, καὶ πάτριος οὔσα, δὲν εἶναι ἴσως ἐλαφρὰ, διότι δὲν εἶναι ἑλληνικὴ. Ἐτάφη μετὰ πομπῆς καὶ παρατάξεως· ἀλλὰ δὲν ἐπένησαν παρὰ τὸν ἄωρον τάφον δέκα ἑκατομμύρια Ἑλλήνων, ὧν ὑπῆρξε τὸ κέντρον, ἡ ἐλπίς καὶ τὸ ἐμβλημα. Ποῦ καὶ ποῦ γενναῖα τις ψυχὴ θὰ ἐξενέγκῃ ἴσως μύχιον στεναγμὸν ὑπὲρ τοῦ θύματος τῆς τύχης· ἀλλ' οἱ πολλοὶ, καὶ ἐκείνοι μάλιστα, οὐς εὐηργέτησε, θὰ ἀκούσωσιν ὡς συνήθη εἰδησιν τὸν βασιλικὸν θάνατον. Φεῦ! Ὁ κόσμος ἐπικροτεῖ μόνον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν καὶ αἱ τεθαμμένα ἐκείναι καὶ ἄγνωστοι ἀρεταί, ἃς μόλις ἀνακαλύπτει τὸ ὄμμα τοῦ φιλοσόφου, οὐδὲν λέγουσιν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ὄγλου. Ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ, πεποῖθαμεν, ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ Ἑλλάς, ἥτις, χωρὶς νὰ παρίδῃ τὰ ἐλαττώματα τοῦ Καποδιστριαίου, ἐτίμησεν ἤδη ὡς ἔδει τὴν μνήμην τοῦ Κυβερνήτου, θὰ φανῇ δικαιότερα καὶ πρὸς τὸν πρῶτον αὐτῆς ἡγεμόνα. Ἴσως δὲν ὀνειροπολοῦμεν διαβλέποντες ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνεγειρόμενον ἐν Ἀθήναις ἱεροπρεπὲς μνησώλειον καὶ μεταφερόμενα εἰς αὐτὸ ἐν κατανύξει τὰ ὄστα τοῦ ἀνδρός, ὅστις δὲν ὑπῆρξε μὲν τέλειος βασιλεὺς, ἀλλὰ βεβαίως τέλειος Ἕλληνας.

AN. Σ. BYZANTIOS.

ΑΛΗΣ ΤΗΠΕΛΕΝΔΗΣ ΚΑΙ ΚΑΡΟΛ. ΝΑΠΙΕΡ

1819

[Τῷ προσφιλεστάτῳ μοι ἐξαδέλφῳ Γεωργ. Τυπ. Κοζάνῃ].

Πρὸ χρόνου πολλοῦ ἐκρυπτεν ὁ Ἀλῆς ἐν τῇ θελλῶδι διανοῖα του τὴν ιδέαν τῆς ἀνεξαρτησίας του, ἐργαζόμενος δὲ ἀκαταπαύστως ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως αὐτῆς, προσεπάθει διὰ παντὸς τρόπου νὰ ἄρῃ ἐκ τοῦ μέσου πᾶν πρόσκομμα δυνάμενον νὰ βραδύνῃ ἢ νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ μυστικοῦ πόθου ὅστις κατέτρωγε τὰ σπλάγγνα του. Ἦθελε τουτέστι νὰ ἐμυθηνίσῃ πᾶσαν ἐσωτερικὴν ἀντίδρασιν καὶ νὰ ἐνσπερῆ κύκλω τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου του τοιοῦτον τρόπον ὥστε, καθ' ἣν ἡμέραν ἐμελλε νὰ ἐκραγῇ τὸ κυροφούμενον τόλμημα, νὰ μὴν ὑπάρχῃ τίποτε ἰκανὸν ν' ἀποτρέψῃ τὴν προσοχὴν του ἀπὸ τοῦ φωτεινοῦ σημείου ἐφ' οὗ εἶχον προσηλωθῆ ἅπαντες οἱ διαλογισμοὶ του, τίποτε ἰκανὸν νὰ διαταράξῃ τὴν νεκρικὴν γαλήνην τοῦ ἀπεράντου κοιμητηρίου του.

Ἐνα μετὰ τὸν ἄλλον εἶχε καταστρέψει ὅλους τοὺς ἰσχυροὺς συγγενεῖς του, καὶ ἔλαβε τὴν ἐπιτηδειότητα, διαπράττων τὰ στυγερώτερα κα-

κουργήματα, νὰ παρίσταται εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Κυρίου του καὶ τῆς κοινωνίας ὡς ἀμείλικτος ἐξολοθρευτὴς τῶν κακούργων καὶ ὡς ἄγρυπνος φρουρὸς τῆς δημοσίας τάξεως.

Ἐπὶ δεκαπέντε περίπου ἔτη, μετ' ἀκατανόητου ἐπιμονῆς ἐθασάνισε τὸ Σούλι, μέχρις οὗ κατάρθρωσεν ἐκ θεμελίων νὰ τὸ ἀνασκάψῃ. Ἡ δὲ μανία ἥτις τὸν κατελάμβανεν ὁσάκις ἐβλεπεν ἐπανερχόμενον τὸν στρατὸν του ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐπιδρομῶν ἠττημένον, αἱματόφυρτον, προήρχετο ὄχι μόνον ἐκ τοῦ ὅτι ἐταπεινοῦτο ἐνόπιον ὀλίγων, καθὼς ἔλεγε, ζωοκλεπτῶν, ἀλλὰ διότι ἐφοβεῖτο μὴ ὁ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἔρωσ τῶν ἀθλητῶν ἐκείνων μεταδοθῆ εἰς ἄλλους ὁμοφύλους πολεμικοὺς λαοὺς, καὶ οὕτω δαπανήσῃ τοὺς ὀρειωτέρους χρόνους τῆς ζωῆς του ἐν μέσῳ μικρῶν ἐγχωρίων ἀγῶνων, οἵτινες ἤξωναν μὲν τὴν δόξαν τῶν ἐχθρῶν του, δὲν προσέθετον ὅμως τίποτε εἰς τὸν πλοῦτον καὶ εἰς τὴν δύναμίν του.

Ὁρμώμενος ἐκ τῆς ιδέας ταύτης δὲν ἀπέκαμε πολεμῶν ἐπὶ πέντε ἔτη τὴν Νίβιτζαν, τὸν ἄγιον Βασίλειον, τὸ Λούκοβο, τὸ Λυκουρσι, ὅλην τὴν χριστιανικὴν Χειμάραν, διότι ὁ ἀκαταδάμαστος ὀπλαρχηγὸς αὐτῆς Κίτζος Δούλης δὲν ἔστεργε, περιφρονῶν τὰ δῶρα καὶ τὰς ὑποσχέσεις του, νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του καὶ νὰ τεθῆ ὑπὸ τὸν ζυγὸν του. Οὐδ' ἀνεπαύθη ἐντελῶς παρ' ὅτε ὁ Ἰουσοῦφ Ἀράπης ἐπανῆλθεν ἐκείθεν ἄγων ἐν θριάμβῳ τὸν στολίσκον του ἐν τῷ λιμένι τῆς Πρεβέζης εἰδεχθῶς κεκοσμημένον διὰ τῶν κεφαλῶν τῶν γενναίων τέκνων τῆς Ἠπείρου. Οἱ δὲ κατέχοντες τότε τὴν Κέρκυραν αὐτοκρατορικοὶ Γάλλοι ἐγένοντο συνένοχοι τῆς πειρατείας ἐκείνης, διότι διατελοῦντες ἐν γνώσει τῆς τεκταινομένης προδοσίας, οὐ μόνον ἐπέτρεψαν τὴν διάβασιν τῶν πλοίων τοῦ Ἀλῆ διὰ τῶν ὁδῶν τοῦ Ἰονίου πελάγους, ἀλλ' ἔμειναν καὶ θεαταὶ ἀπαθείς τῆς τελεσεθείσης κρουραγίας.

Εἶχεν ἐκπληρώσει τὴν τρομερὰν ἐκδίκησιν ἣν εἶχε πρὸ χρόνων ὁμώσει ἐπὶ τοῦ πτώματος τῆς μητρὸς του καὶ ἔσφαξεν ἀνηλεῶς τὸ Γαρδίκι καὶ ἐπότισε διὰ τοῦ αἱματός του τὸν τάφον τῆς μιαρὰς Χάμκως. Δὲν ἐσεβάσθη δὲ οὔτε τὰ ἔμβρυα ἐν ταῖς κοιλίαις τῶν μητέρων, φοβούμενος μὴ ἐκ τοῦ σπόρου ἐκείνου φυτρώσῃ ποτὲ ἄσπλαγχνός τις ἐκδικητὴς τοιοῦτου κακούργηματος.

Ἐξέπρόβησε τὸ Χόρμοβο καὶ τοὺς κατοίκους αὐτοῦ ἐξωλόθρευσε διότι παλαιὰ φιλία συνέδεεν αὐτὸ μὲ τὸ Γαρδίκι, τὴν δὲ χώραν ἔνθα ἠγείρετο ἡ ἡρωικὴ πολίχνη ἔσχισε διὰ τοῦ ἀρότρου καὶ ἔσπειρεν ἐπ' αὐτῆς στάκτην καὶ ἄλας, ὡς ἂν διὰ τῶν συμβόλων τούτων τῆς στειρώσεως ἤθελε νὰ προκηρῦξῃ ὅτι ἡ αὐτὴ ἐπεφυλάττετο μαῖρα εἰς ὅσους δὲν ὑπετάσσοντο εἰς τὰ θελήματά του.

Ἡ Χριστιανικὴ, ἡ φιλάνθρωπος Βρετανία διαπράττουσα ἔγκλημα πρωτάκουστον εἶχε πωλήσει εἰς αὐτὸν ἀντὶ πεντακοσίων χιλιάδων Ἰσπανικῶν διστήλων τὴν πολύκλαυστον Πάργαν, καὶ οὕτως ὑπεχρέωσε τοὺς κατοίκους τοῦ μικροῦ ἐκείνου παραδείσου νὰ παραιτήσῃσι διὰ παντὸς τὰ πάτρια χόματα, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ ὀστέα τῶν προγόνων, κατέστησε δὲ τὸν Ἀλὴν κύριον τοῦ μόνου ὀρητηρίου ὅθεν ἐπιτιθέμενοι ἐδύναντο οἱ Σουλῳῳται νὰ ἀνακτήσῃσι τοὺς προσφιλεῖς βράχους των.

Ἀπέμεινε ἡ Λευκὰς τελευταῖον καταφύγιον τῶν ἀδιαλλάκτων ἐχθρῶν του, ἀλλ' ἡ Λευκὰς ὑπὸ τὴν στρέβλην τοῦ Μαιτλάνδου δὲν ἦτο πλέον ἡ Λευκὰς τοῦ Καποδιστρίου. Καταβληθείσης τῆς ἐξεγέρσεως τῶν χωρικῶν τῆς (1819), ἐστέναζεν ὑπὸ τὴν μάστιγα τῶν προστατῶν τῆς Ἐπτανήσου καὶ ἔντρομος ἐθεώρει τὰ λείψανα τῶν ἀπαγχονιζομένων τέκνων τῆς σειόμενα ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἐντὸς τῶν σιδηρῶν κλωβίων των.

Ὁ Πιγιμὸς τῆς Εὐφροσύνης, τοῦ Βλαχάβα καὶ τοῦ παπᾶ Δημήτρη, τὰ ἀπεριγράπτα βάσανα, ἡ σφυρηλάτησις τοῦ Κατζαντώνη καὶ τοῦ Γηώργου Χασώτη, τὰ διὰ τοῦ Ἰταλοῦ ἱατροῦ του Τοζόνη λάθρα ἐν ταῖς ὑπόπτους οἰκογενείαις εἰσαγόμενα θανατηφόρα δηλητήρια, ὁ διὰ χειρὸς τοῦ Γώγου Μπακόλα τελεσθεὶς ἐν Ἄρτῃ φόνος τοῦ Κίτζου Μπότζαρη, τοῦ Μαυρομάτη ἐν Λευκάδι, ἡ ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Σουλτάνου ἐπιχειρηθεῖσα καὶ ἀποτυχοῦσα δολοφονία τοῦ Πασόμπη, τὰ ποταπὰ συγχαρητήρια τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος καὶ τὸ ἐν ὀνόματι τοῦ παντοδυνάμου πολεμιστοῦ προσενηθὲν εἰς αὐτὸν πολῦτιμον πυροβόλον, τοῦ Νέλσωνος αἰ κολακεῖαι, — τοῦ Νέλσωνος τοῦ ὁποῖου τὰς δάφνας ἐμόλυνον ἤδη τὰ ἀργυρώνητα φιλήματα τῆς Ἐμμας Λιῶνας, αἱ ἀπαγχονίσεις τῆς Νεαπόλεις καὶ ὁ γναστὸς ἀνθελληνισμὸς του, — πάντα ταῦτα κατέστησαν αὐτὸν οὐ μόνον φοβερὸν τοῖς πᾶσιν, ἀλλὰ συνέτεινον νὰ ἐμφυτεύσῃσιν εἰς τὴν καρδίαν του τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἀνωτέρα τις δύναμις καθωδήγει τὰ διαβήματά του, καὶ ὅτι γενόμενος ἤδη ἀκαταγώνιστος, ἀκινδύνως ἐδύνατο νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀκατορθοτέρων φαντασιοκοπημάτων τῆς ἀχαλινώτου φιλοδοξίας του.

Ἐπίστευε λοιπὸν ἀκραδάντως εἰς τὴν ἄφρονον καὶ προσεχῆ ἐκπλήρωσιν τῶν μυστικῶν πόθων του καὶ ἐθεώρει ὄριμον τὴν ἰδέαν ἥτις πρὸ τοσοῦτων ἐτῶν ἐνεφώλευεν εἰς τὴν καρδίαν του. Ἄλλως τε προησθάνετο ὅτι οὔτε τὰ ἀφειδῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τῶν πρακτόρων του διασπειρόμενά χρήματα, οὔτε αἱ ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν φίλων του καταβαλλόμεναι προσπάθειαι ἐδύναντο πλέον ν' ἀναστείλωσι τὴν ἐκκρηξὴν τῆς τρικυμίας, ἥτις πρὸ πολλοῦ ἐμυκάτο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, καὶ ἦν μετὰ θαυμα-

στῆς ἐπιμονῆς καὶ ἐπιτηδειότητος εἶχον προετοιμάσει οἱ παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ προσφυγόντες ἐχθροὶ του, ἰδίως δὲ ὁ Πασόμπης καὶ οἱ φιλικοὶ, οἵτινες κατῳρθωσαν νὰ πείσωσι τὸν Σουλτάνον ὅτι ὁ Ἀλῆς ἐπέδιωσε τὴν ἀνεξαρτησίαν του καὶ ὅτι μεγαλυθῆεις ἤδη παραπολύ δὲν ἔσφερεγ νὰ ἦναι πλέον ὑποτελής καὶ ὑπήκοος.

Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ ρίψῃ τὸ προσωπεῖον καὶ ὄχουρούμενος ἐντὸς τῆς στραπείας του νὰ δεχθῆ τὴν ἐπίθεσιν τῶν ἐχθρῶν του ὡς ὁ βράχος δέχεται ἐπὶ τοῦ στήθους τὰ μαινόμενα κύματα τῆς θαλάσσης.

Ἄλλὰ . . . ἀλλὰ τὰ θεμέλια τοῦ θαυμαστοῦ, τοῦ ἰδανικοῦ τούτου πύργου ἐφθειρον ἐν κρυφῷ καὶ ἐσάλεινον δύο ἀόρατοι καὶ φοβεραὶ δυνάμεις, τὸ γῆρας τὸ χαλεπὸν καὶ τῶν φιλικῶν αἰ ὑπόνομοι. . . .

Ἦγε τότε ὁ Ἀλῆς τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, μολοντί δὲ ὁ σιδηροῦς ὀργανισμὸς του δὲν ἐλύγιζεν ἀκόμη ὑπὸ τὸ βαρὺ φορτίον τοῦ χρόνου, οὐχ ἦττον ἠσθάνετο τοῦ καὶ που συμπτώματα προαγγέλλοντα τὸ προσεχὲς τέλος τοῦ βίου του. Ὅτε κεκμηκῶς, ἀπυρδισμένος ἔρριπτε τὴν πολιὰν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς Βασιλικῆς, ἐπαίτων τὰς θωπείας καὶ τὴν ἀγάπην τῆς, ἡ ἐπιζήτων ἐπὶ τοῦ τρυφεροῦ ἐκείνου ἀναπαυτηρίου ὀλίγην ἄνεσιν, εὐθὺς ἐβυθίζετο εἰς ὕπνον βαρὺν, ὡς ἂν ὑπὸ μανδραγόρα, χωρὶς νὰ φλογίζῃ πλέον τὰ νεῦρα καὶ τὸ αἷμά του ἡ νεότης καὶ τὰ κάλλη τῆς Ἑλληνίδος συζύγου του ἐνῶ δ' ἄλλοτε προσέτρεχεν εἰς τὰ δραστηκώτερα ναρκωτικὰ φάρμακα, ὅπως ὑπερνηκίση τὴν αὐπνίαν ὑφ' ἧς κατετρώχετο ἐν τῇ νεότητί του, τὰ βλήματα τῆς Βασιλικῆς ἀκόμη τὸν ἐμάγευον, ἡ εὐώδης πνοή τῆς ἀκόμη τὸν ἐδρόσιζεν, ἀλλ' ἡ καρδία του ἀντὶ νὰ βράξῃ πλησίον τῆς βασιλίσσης ὅλων τῶν διαλογισμῶν του, ἔπαλλε τώρα βραδέως ἐξηνητημένη ἐκ τῶν πολυετῶν ἀγῶνων ἡ τοῦ ἔρωτος ἡ τοῦ μίσους ἡ τῆς ἀκορέστου φιλοδοξίας, διότι ποτὲ τὸ θηρίον ἐκεῖνο δὲν ἀνεπαύθη ἐπὶ μιᾶς ἀγαθῆς πράξεως, ἐπὶ μιᾶς γενναίας ἐμπνεύσεως, ποτέ. . . ποτέ. . .

Πολλάκις κατελάμβανεν αὐτὸν λήθαργος βαθύς, ὅτε δὲ πιεζόμενος ὑπὸ σκληροῦ ἐφιάλτου ἀνεπήδα ἐκ τῶν γονάτων τῆς προσφιλοῦς γυναικὸς καὶ τρέμων ἔφερεν αὐτομάτως τὴν χεῖρα εἰς τὴν ἀδαμαντοςόλιστον μάχαιράν του, ἡ Βασιλικὴ, γινώσκουσα ποῖαν διήγειρεν εἰς αὐτὸν ἀδημονίαν ἡ ἰδέα τοῦ γήρατος, προσεπάθει νὰ τὸν πείσῃ ὅτι ὕπνος πικροταταμένος ἦτο τεκμήριον ἀσφαλὲς ἐντελοῦς ὑγείας· ἀλλ' ὁ Ἀλῆς σείων ἀρνητικῶς τὴν κεφαλὴν καὶ μειδιῶν ἀπεκρίνατο εἰς αὐτήν:

Παῖδί μου

Χαρὰ ἔς τὸ γέρο π' ἀγρυπνᾷ, τὸ νῆον ὅπου κοιμάται.

Εἶχε καταντήσῃ ἀσθματικῶς, τὴν δὲ θολερὰν

ὄρασίν του προσφύλαττε διὰ μεγάλων πρασίνων χρυσῶν διόπτρων, ἅτινα ἐπέφερον εἰς τὸ ἄγοιρον πρόσωπόν του παράδοξον ἀλλοίωσιν καὶ ἐδίδον εἰς αὐτὸν μορφὴν ἀλλοκότου τέρατος. Τὸν θάνατον ἐφοβεῖτο ὁ ἀλιτήριος ὄχι μόνον διότι ἀμυδρά τις περιεστρέφετο ἐν τῇ διανοίᾳ του προαίδησθαι τις περὶ μιᾶς πέραν τοῦ τάφου κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως, ἀλλὰ διότι θὰ διέκοπτε τὴν πραγματοποιήσιν τῶν πόθων του καὶ δὲν θὰ τὸν ἄφινε νὰ γευθῆ καὶ νὰ χορτάσῃ τὸ νέον μεγαλεῖον, ὕπερ ὑπέφωσκεν ἤδη καὶ διεγέλα ἐν τῇ φαντασίᾳ του.

Φαίνεται ἀπίστευτον καὶ ὅμως εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ Ἄλῃς, ὅστις ὡς ἐκ μακρᾶς μετὰ τοῦ χάρου συμμαχίας εἶχεν ἐξοικειωθῆ μετὰ τοῦ θανάτου πόσον ὥστε νὰ μὴ θεωρῆ αὐτὸν πλέον ὡς τιμωρίαν ἐὰν μὴ συνωδεύετο ὑπὸ φρικτῶν μαρτυρίων, ὁ Ἄλῃς κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς ζωῆς του, ἐνδίδων εἰς τὰς εἰσηγήσεις τῶν μάγων καὶ τῶν οἰωνοσκόπων του, ἐπίστευεν ὅτι ἐδύνατο νὰ γίνῃ ἀθάνατος διὰ τῆς χημείας, καὶ ὄχι μόνον δὲν ἠσχύνετο διακηρύττων ἀναφανδὸν τὴν πεποίθησίν του ταύτην, ἀλλὰ καὶ ἐχορῆγει εἰς τὸν διαβόητον τυρηνὸν Σέργιον ὅλα τὰ μέσα πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἀθανάτου ἐκείνου νεοῦ, δι' οὗ ἠλπίζε ν' ἀνατρέψῃ τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ νὰ διαικωνισθῆ ἐπὶ τῆς γῆς. Κανεὶς δὲν ἐτόλμα νὰ παραστήσῃ εἰς αὐτὸν πόσον ἀπέβαινε γελοῖος διδὼν πίστιν εἰς τοιοῦτους μύθους, ἢ δὲ κωμωδία παρετεινέτο ἐπὶ καιρίᾳ βλάβῃ τῆς ὑπολήψεως τῶν περικυκλούντων αὐτὸν νουνεχισταίων συμβούλων, μέχρις οὗ, διατυμπανισθείσης τῆς παραδόξου σκηνῆς διὰ τινος εὐρωπαϊκῆς ἐφημερίδος (νομίζω τοῦ *Λογίου Ἐρμού*), ὁ Ἄλῃς διέταξε τὴν ἀπαγχόνισιν τοῦ Σεργίου φοβηθεὶς μὴ οἱ φράγκοι ἐκλάβωσιν αὐτὸν ὡς παλίμπαيدا καὶ μὴ ἀνεχόμενος τοὺς σαρκασμοὺς περισσώτερον παρὰ τὰς ὕβρεις.

Ἀφ' ἐτέρου εἰργάζοντο οἱ φιλικοὶ ἀόκνως παρὰ μὲν τῇ Πύλῃ ἐξωθούμενοι τὸν Σουλτάνον εἰς πόλεμον κατὰ Βεζύρου μὴ ὑποτασσόμενον πλέον εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Κυρίου του, παρὰ δὲ τῷ Ἄλῃ ἐνσταλάζοντες ἀδιακόπως εἰς τὴν καρδίαν του τὴν ἰδέαν τῆς ἀνεξαρτησίας, τὴν πεποίησιν εἰς τὰς στρατιωτικὰς του δυνάμεις, εἰς τοὺς δεδοκιμασμένους ὀπλαρχηγούς του, εἰς τοὺς ἀποβάντους θησαυρούς του, εἰς τὴν τυφλὴν ἀφοσίωσιν τῶν ὑπηκόων του, εἰς τὰ ἀπόρθητα ὄρη τῆς Ἡπείρου καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν εἰλικρινῆ συνδρομὴν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ὑπέσχεοντο νὰ λησμονήσωσι τὸ παρελθὸν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι αἰσιώτερου μέλλοντος καὶ ἐπρωτίμων αὐτὸν μεθ' οὗ, κακὰ ψυχρὰ, εἶχον συζῆσει ἐφ' ὅλην πεντηκονταετηρίδα, παρὰ τὴν δεσποτείαν τοῦ Σουλτάνου ἢ ἄλλου τινὸς ἀγνώστου σατράπου τὸν ζυγὸν καὶ τὰ βάσανα.

Τότε, λέγεται, ὅτι ὡς ἀρραβῶνα τῆς ὑπισχυ-

μένης συμμαχίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἰσήγαγον οἱ φιλικοὶ τὸν Ἄλῃν εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἐταιρίας, ἐκεῖνος δὲ ὅστις, ὅταν ἡ ἀνάγκη τὸ ἀπῆτει, ἀδιακρίτως ὠρῶντο ἐπὶ τοῦ Ἀλκοράνου ἢ ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ὤμοσε τὸν νενομισμένον ὄραον, ἐπὶ σκοπῷ ἢ ἐν ἐσχάτῃ ἀπελπισίᾳ νὰ σώσῃ τὴν κεφαλὴν του προδίδων τοὺς συνωμώτους, ἢ ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας νὰ ἦναι κύριος τῆς τύχης τῶν ἐκλεκτοτέρων στοιχείων τῆς δουλωμένης Ἑλλάδος.

Κατέχω τὴν προτομὴν τοῦ Ἄλῃ, δῶρον προσφιλῆς τοῦ ἐξαδέλφου μου Γεωργίου Τυπάλλου Κοζάνη, καὶ ὅταν ἀτενίζω ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπομόρφου ἐκείνου δαίμονος, ὅταν ὑπὸ τοὺς βαθεῖς αὐλακὰς οὐς εἶχε χαράζει ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἢ ἀσπλαγχνος σμίλη τοῦ χρόνου πειρῶμαι νοερώς νὰ εἰσδύσω εἰς τὸ ζοφερὸν σπήλαιον τὸ περικλειοῦν τὸν ἐγκέφαλόν του, ὅταν ὑπὸ τὸν ἀφρώδη καταρράκτιν τῆς μακρᾶς γενειάδος του προσπαθῶ νὰ μαντεύσω τὸν σάλον καὶ τοὺς σεισμοὺς τῆς μαύρης του καρδίας, ὅταν προσηλώνω τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν ἀγελάστων χειλέων του καὶ ἐξετάζω τοὺς ἀπεριγράπτους ἐκείνους ὀφθαλμοὺς ἔνθα ἡ χολὴ καὶ τὸ αἷμα ἐν βδελυρᾷ συνήρχοντο συνουσία καὶ παρήγαγον ἀνθρωποκτόνα, καταστρεπτικὰ νέματα, πείθομαι ὅτι ὁ καλλιτέχνης ὅστις ἐξεργάσθη τὴν εἰκόνα τοῦ Ἄλῃ, συνέλαβεν αὐτὸν ἐπ' αὐτοφύρῳ παλαίοντα κατὰ μυρίων ἀντιθέτων συλλογισμῶν, οἵτινες ἐδόμουν τότε ἐν τῇ κεφαλῇ του ὡς σμῆνος ἐργαζομένον μελισσῶν.

ὑπὸ τὸ κράτος τοιαύτης ψυχικῆς ταραχῆς διατελῶν ὁ Βεζύρης διενόηθη ν' ἀπευθυνθῆ πρὸς ἄλλον γνωστὸν τῆς Ἑπτανήσου Σατράπην, τὸν Θωμᾶν Μαιτλάνδον, τὸν ἐφευρετὴν τοῦ συντάγματος τοῦ 1817, καὶ νὰ ζητήσῃ τὰς συμβουλὰς καὶ τὰς ὁδηγίας του. Εἶναι δὲ ἱστορικῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι πάντες οἱ ἐν Ἑπτανήσῳ τότε παρεπιδημοῦντες Ἄγγλοι, διάσημοι ἐπὶ γενεθλίοις καὶ ἀγωγῇ, ἔτρεφον μεγάλην πρὸς τὸν γηραιὸν λέοντα τῆς Ἀλβανίας συμπάθειαν, καὶ δὲν ἠσχύνοντο νὰ ἐπιδείκνυνται τὸν θαυμασμόν των παριστῶντες αὐτὸν ὡς πρότυπον ἡγεμόνος καὶ ὡς ἥρωα ἀγωνισθέντα καὶ δαμάσαντα ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πολιτισμοῦ φυλάς ἀγρίας, αἵτινες ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων ἐλυμαίνοντο τὴν Ἡπείρον καὶ τὴν κατέστρεφον!

Ὁ Μαιτλάνδος, ἐνθερμος ζηλωτῆς τοῦ Ἄλῃ, προσεκάλεσεν ἀμέσως τὸν ὑπασπιστὴν του Κάρολον Νάπιερ, νέον ζωηρὸν, φιλελεύθερον, φίλον τοῦ Βύρωνος, ῥομαντικώτατον, καὶ τὸν ἠρώτησεν ἂν ἤθελε νὰ μεταβῆ εἰς Ἰωάννινα πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Βεζύρου, ἔχοντας ἀνάγκην νοήμονος καὶ πεπειραμένου ἀξιωματικοῦ πρὸς διαρρύθμισιν τῶν στρατιωτικῶν του δυνάμεων.

Ἡ Αὐλὴ τοῦ Ἀλήπασα ἦτο μίγμα ἰδιόρρυθμον ἀσιατικῆς πολυτελείας καὶ ῥυπκρᾶς λιτότη-

τος. Ὁ διαβόητος Σατράπης, ἐνῶ ἤρσεκετο νὰ δαπανᾷ ἀνὰ μυριάδας τὰ βενετικά του φλωρία ἀγοράζων σπανίους πολυτίμους λίθους καὶ ὄπλα περίφημα καὶ σκευὴ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ πολυτέλεστα, ἐνῶ ἐν μὲν τοῖς ἵπποστασίαις αὐτοῦ ἐγχερέτιζον οἱ θυμοειδέστεροι ἵπποι τῆς Ἀραβίας, ἐν δὲ τῇ γυναικωνίτῃ ἔλαμπον αἱ ὠραιότεραι γυναῖκες τῆς Ἀνατολῆς, ἐνῶ τὸν ἐπνιγεν ἡ ἀκατάπαυστος πλημμύρα τῶν θησαυρῶν, οὓς εἰσήγεν εἰς τὰ ταμεία του, δὲν ἀπέκρουεν ὅμως οὔτε τοῦ γύφτου τὰ πέταλα, οὔτε τῶν ποιμένων τὰ πρόβατα, οὔτε τῶν βουκόλων τοὺς μόσχους, οὔτε ὅσα ἄλλα ἀσήμαντα καὶ εὐτελεῆ δῶρα ἐρρίπτοντο εἰς τὸν ἀχόρταγον λάρυγγά του. Ἄρ' ἐτέρου, ἐνῶ ἐκαυχᾶτο ἐπὶ τῇ μισελληνισμῷ του, ἀδιστάκτως διεπιστέβετο τὴν ζωὴν του εἰς χεῖρας τῶν ἀνδρειότερων πολεμιστῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἀδιαφορῶν ἐντελῶς ἂν εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ὄφειλεν αἶμα ἢ τιμὴν. Εἶχε δὲ καταστήσει τὰ Ἰωάννινα παράδεισον τρυφηλότητος καὶ ἡδυπαθείας, ἀλλὰ καὶ καταγώγιον αἰμοχαρῶν τίγρεων. Ἐκεῖ ἀντιπαρετάσσοντο κατ' ἀλλήλων αἱ παραδοξότεραι ἀντιθέσεις, αἱ ἀποτομώτεραι ἀντιφάσεις: ἀσφάλεια καὶ ληστεία, πλοῦτος ἀπέραντος καὶ ἐσχάτη πενία, πίστις ἀκράδαντος καὶ ἀσέβεια θρασύτατη, πατριωτισμὸς ἀγνότατος καὶ ἐξαχρείωσις καὶ ὑποδουλωσύνη ἀπαραδειγματίστος, ἔκλυσις ἡθῶν καὶ ἀρεταὶ οἰκογενειακαὶ, πολλὰκις ἀναχαιτίσασαι τὰς κτηνωδεστέρας ὁρμὰς τοῦ λαγνοτέρου τῶν τυράννων. Εἰς ἐπίμετρον δὲ πάντων τούτων κούφρα διεθροῦλετο ὅτι ὑπὸ τὸ ἔδαφος τῆς μητροπόλεως ἐκείνης ἐκρύπτοντο φλόγες μυστικαὶ καὶ ἐκυφοροῦντο σεισμοὶ, οἵτινες ἐμελλον ἐντὸς ὀλίγου ν' ἀνατρέψωσιν ἐκ βάθρων τὴν θωμανικὴν αὐτοκρατορίαν. Ταῦτα πάντα ἠρέθιζον τὴν περιέργειαν τῶν εὐρωπαϊῶν, ἰδίως δὲ τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες ἦσαν γείτονες καὶ δὲν ἔκρυπτον τὰς πρὸς τὸν Ἀλῆν φιλικὰς διαθέσεις των. Ἐδέχθη λοιπὸν ὁ Νάπιερ τὴν πρότασιν τοῦ Μαιτλάνδου καὶ ἀπέβηκεν εἰς Ἰωάννινα.

Ὁ δὲ Ἀλῆς, γνωρίζων ὅτι ὁ νέος Βρεττανὸς ἀνῆκεν εἰς ἔξοχον οἰκογένειαν καὶ ὅτι ἠγαπᾶτο πολὺ ὑπὸ τοῦ Μαιτλάνδου, ἀπέστειλεν εἰς προὔπαντην αὐτοῦ λαμπρὰν συνοδίαν, τὸν ὑπεδέχθη μετὰ βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας καὶ τὸν ἐβίασε νὰ καταλύσῃ ἐν τοῖς μεγάροις του.

Φύσει ἀνυπόμονος, εὐθὺς τὴν ἐπιούσαν ὁ Ἀλῆς διηγήθη εἰς τὸν Νάπιερ ὅτι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐχθροὶ του εἶχον κατορθώσει νὰ σύρωσιν εἰς ἀπάτην τὸν Σουλτάνον καὶ νὰ παραστήσωσιν αὐτὸν ὡς ἄρπαγα, ὡς ἐπικίνδυνον, ὡς ἐπισωρεύσαντα μεγάλους θησαυροὺς καὶ καταρτίσαντα στρατιωτικὴν δύναμιν ἀνωτέραν τῶν ἀναγκῶν τῆς δεσποτείας του ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν τῆς ὑποτελείας καὶ ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ Κυριάρχου του ὅτι τὰς συκοφαν-

τίας ταύτας δὲν ἐδυνήθησαν νὰ διασκεδάσωσιν οὔτε αἱ πολυτεῖς πρὸς τὸν θρόνον ὑπηρεσίαι του, οὔτε ἡ τυφλὴ πρὸς τὸν Σουλτάνον ἀφοσίωσις του ὅτι εἶχεν ἀμετακλήτως ἀποφασισθῆ ἡ καταστροφὴ του καὶ ὅτι ἡ συναίσθησις τῆς ἀξιοπρεπείας δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ ταπεινωθῆ πλέον τοῦ δέοντος, ἐπομένως ὅτι γέρων καὶ ἀσθενῆς εὐρίσκετο εἰς τὴν σκληρὰν ἀνάγκην νὰ σύρῃ τὸ ξίφος καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἀπειλουμένην ὑπαρξίν του. Διὰ τοῦτο τὸν παρεκάλει νὰ τὸν συμβουλεύσῃ πῶς ἔπρεπε νὰ συντάξῃ τὰς δυνάμεις του καὶ τίνι τρόπῳ νὰ σταθμίσῃ τὴν διαγωγὴν του ὅπως τύχῃ τῆς ἐγκαρδίου ὑποστηρίξεως τῶν ὑπηκόων του, ἄνευ τῆς ὁποίας προσηθάνετο ὅτι θὰ ἀπέβηκεν δύσκολος ἡ ἐπιτυχία τῶν ὄπλων του. Ὁ δὲ Νάπιερ, ἐμβατεύσας εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ Βεζύρου, ἐξητήσατο καιρὸν νὰ σκεφθῇ ὠρίμως ἐπὶ ζητήματος τόσῳ σπουδαίου, καὶ ἤρχισεν ἀμέσως νὰ συνδέῃ σχέσεις στεναῖς μετὰ τῶν διασημοτέρων ἀνδρῶν, ὑφ' ὧν περιεοιχίετο ὁ παμπόνηρος Σατράπης, καὶ νὰ ἐρευνᾷ περὶ πάντων ὅσων ἐδύναντο νὰ τὸν φωτίσωσι καὶ νὰ τὸν καθοδηγήσωσιν εἰς τὰς σκέψεις του.

Εἶδε τὸν Μουχτάρ καὶ τὸν Βελῆν δυσανασχετοῦντας ἐπὶ τῇ μακροθυίᾳ τοῦ πατρὸς των καὶ ἀποστρεφόμενους τὸν νεώτερον ἀδελφόν των Σαλλῆ, ὃν ὁ Ἀλῆς ἠγάπα μέχρι ἰατρείας. Τὸν ἀγέροχον Ὁμέρ Βρουώνην, τὸν μεγαλοπρεπεῖ Χαζνιτάρραγαν, μελετῶντα ἴσω; ἔκτοτε τὴν μέλουσαν κατὰ τοῦ Κυρίου του προδοσίαν, τὸν πιστὸν ἀστυνόμον του Ταχῆρ Ἀμπάζην, τὸν ἐπιτελεστὴν ὄλων τῶν φονικῶν διαταγῶν του καὶ κάτοχον ὄλων τῶν μυστηρίων του, τὸν Μπεκῆρ Ζουγαδοῦρον, τὸν φονέα τῶν Κατζικογιανναίων, τὸν ἀκάματον ἐχθρὸν τῆς κλεφτουριάς Ἀσλάνην, τὸν ἀποτρόπαιον Ἰουσοῦφ Ἀράπην. Συνέδεσε φιλιαν μετὰ τῶν γραμματέων του καὶ ἐθαύμασε τὴν σύνεσιν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τοῦ Μάνθου Οἰκονόμου, τοῦ Κολωβοῦ, τοῦ Κωλέττου, τοῦ Λουιδωρῆκη, τοῦ Ἀλέξη Νούτζου. Συνεσχέτισθη μετὰ Ἑλληνικῆς στρατιωτικῆς νεολαίας, ἐξ ἧς κατὰ μέγα μέρος κατηρτίετο ἡ λαμπρὰ σωματοφυλακὴ του καὶ ἧτις ἔκρυπτεν εἰς τὰς φλέβας ὅλας τὰς φλόγας τῆς προσεχοῦς ἐθνικῆς ἐκρήξεως. Εἶδε τὸν Ὀδυσσεά, ὅστις πεζοδρομῶν συνηγωνίζετο μετὰ τῶν ταχυτέρων ἵππων τοῦ Βεζύρου, τὸν Θανάσην Διάκον, πρότυπον ἀνδρικῆς καλλονῆς καὶ παρθενικῆς σεμνότητος, τοὺς Μπουκουβαλαίους, τοὺς Κοντογιανναίους, τοὺς Δουβουινιώτας, τὸν Καραϊσκον, τὸν Καραϊσκάκη, τοὺς Στραταίους, τὸν Ἴσκον, τὰ Γριθόπουλα, τὸν ἀδελφὸν τῆς Βασιλικῆς Κίτζον Κονταξῆν, ἀμιλλώμενον ἐπὶ καλλονῇ πρὸς τὸν Διάκον καὶ ἐπὶ πλούτῳ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ πρὸς τὸν Ὁμέρ Βρουώνην. Εἶδε τὸν εἰδεχθῆ Γῶγον Μπακόλαν, γνωστὸν φονέα τοῦ Κίτζου Μπότζερη καὶ μέλλοντα προδότην τοῦ Πέτα, τὸν εἰδεχθότερον

Θανάσση Βάγια, ἐνὶ λόγῳ ὅτι καλὸν, ὅτι καλὸν συνήρχετο ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ τυράννου, εὐκόλως δὲ ἐπέστη ὅτι ἡ σφριγῶσα ἐκεῖνη Ἑλληνικὴ νεολαία δεινῶς ἐστενοχωρεῖτο ὑπὸ τὰς χρυσοκεντήτους στολὰς τῆς, ὅτι προσεδόξα ἀνυπομόνως τοὺς στάδιον εὐρύτερον, ἐντιμότερον, καὶ ὅτι οἱ ἐν Ἰωαννίνοις συνελθόντες φιλικοὶ διὰ τῶν ἀπειλῶν ὑποσχέσεων τῶν κατώρθωσαν νὰ μεθύσωσι τὸν Ἀλῆν καὶ νὰ φυτεύσωσι εἰς τὴν καρδίαν τοῦ τὴν ἰδέαν τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ καὶ τὴν πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῆς πλήρη πεποίθησιν εἰς τὰς δυνάμεις καὶ εἰς τὸν πλοῦτόν του. Τότε εἰς ἀπάντησιν τῶν ἀπαισιοδόξων οἵτινες ἔβλεπον ὅτι ὁ Βεζύρης ἔδρανε τυφλῶς πρὸς καταστροφήν βεβαίαν, ἐξεπρόζοντο δὲ πικρῶς κατὰ τῶν ὠθόντων αὐτὸν εἰς πόλεμον, πρώτην φοράν ἠκούσθη ὁ γνωστὸς ἀλλ' ἀνέκδοτος στίχος,

Πάλ' ὁ Ἀλήπασας παῖς, πάλ' ἡμεῖς δεροβαναγάδες,
ὅστις καὶ ἐπαναλαμβάνεται ὡς δημοτικὸν ῥητὴν ὡσαύτως πρόκειται περὶ ἀνδρὸς κραταιοῦ ἔχοντος πλήρη πίστιν εἰς τὴν εὐνοίαν τῆς τύχης καὶ ἀκαράδαντον πεποίθησιν εἰς τὴν αἰσίαν διαζαγωγίαν τῶν ἐπιχειρήσεων του.

Μετὰ τὰς ἐρεῦνας καὶ τὰς ἀνακαλύψεις ταύτας προσῆλθεν ὁ Νάπιερ εἰς τὸν Ἀλῆν καὶ μετὰ παρρησίας ἀληθῶς βρετανικῆς ἀπήντησεν, ὅτι πόλεμος κατὰ τοῦ Κυρίου του ἦτο ἀσέβεια καὶ ἀχαριστία ἀσυγχώρητος ὄχι μόνον, ἀλλὰ καὶ δυσχερέστατον καὶ δυσκατόρθωτον ἔργον. Ἐπομένως τὸν συνεβούλευε νὰ παραιτήσῃ πᾶσαν περὶ ἀντιστάσεως ἰδέαν καὶ δι' οἷας δῆποτε θυσιᾶς νὰ ἐξιλεωθῇ πρὸς τὸν Σουλτάνον, ὑπέσχετο δὲ εἰς αὐτὸν τὴν εἰλικρινῆ σύμπραξιν καὶ μεσιτείαν τοῦ Μαιτλάνδου καὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ κραταιῶν φίλων του πρὸς ἐπίτευξιν τῆς συνδιελλαγῆς ταύτης.

Ἄλλ' ὁ Ἀλήπασας, ὅστις μετὰ μεγίστης ἀπαθείας ἠκραύζετο τὸν Νάπιερ ῥοφῶν τὸν ναργιλὲν του ἢ θωπεύων διὰ τῶν ὠραίων δακτύλων του τὴν γενειάδα, ὁ Ἀλήπασας, ὅστις ἐγνώριζεν ὅτι πρὸ πάντων διὰ τῆς πρὸς τοὺς εὐεργέτας του ἀγνωμοσύνης εἶχεν ἀνυψωθῆ μέγχι τοῦ Βεζυρικοῦ θρόνου καὶ ὅστις ἐγλεύαζε καὶ ἐλεεινολόγει ἐκείνους οἵτινες ἐπίστευον ὅτι διὰ τῆς ἀρετῆς ἐδύνατο νὰ προαχθῶσιν, ἠρώτησε μειδιῶν τὸν φίλον του ἂν εἶχε τι νεώτερον νὰ τὸν συμβουλεύσῃ, τί πρακτικότερον νὰ τοῦ ὑποδείξῃ, ἀφίνων κατὰ μέρος παράκαιρα ἠθικὰ παραγγέλματα καὶ ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅτι οὐδεμίαν πλέον ὑποχώρησιν θὰ ἔσῳζε τὴν κεφαλήν του.

Ὁ Νάπιερ, ὅστις ἐκ τῶν προτέρων ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Ἀλῆς οὔτε τὸν αὐχέναν ἔκυπτεν εἰς μετάνοιαν οὔτε παρήτει σχεδὸν περιπαθῶς πρὸ τοῦ σούτου χρόνου καλλιεργούμενον, ἀπήντησεν ὅτι, ἀφοῦ ἐξεπλήρωσε καθήκον φιλίας καὶ συνειδήσεως συμβουλεύσας εἰς αὐτὸν τὴν εἰρήνην, ἀπέ-

βαινε δὲ ἀφρευκτος ἢ ῥῆξις καὶ ὄφειλε νὰ περιορισθῇ ἀποκλειστικῶς ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ πολεμικοῦ ζητήματος, τρία τινὰ ἐθεώρει ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ὅπλων του.

Πρῶτον, νὰ παραιτήσῃ πᾶσαν ἰδέαν περὶ ἐπιθετικοῦ πολέμου καὶ νὰ μὴ διδῇ ἀκρόασιν εἰς ἐκείνους οἵτινες τῷ ὑπέσχοντο τὴν Κωνσταντινούπολιν ἂν ἐβάδιζεν ἀμέσως κατ' αὐτῆς. Νὰ περιορισθῇ δὲ εἰς ἀπλήν ἄμυναν καὶ προσκαλῶν ἐμπείρους μηχανικούς, νὰ προβῇ εἰς τὴν ὁχύρωσιν πασῶν τῆς Σατραπείας αὐτοῦ τῶν ἐπικαίρων στρατηγικῶν θέσεων.

Δεύτερον, νὰ καταρτίσῃ στρατὸν τακτικὸν ἐξ εἰκοσι τοῦλάχιστον χιλιάδων ἀνδρῶν, στρατολογῶν μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐν ἀργία διατελούντων μαχητῶν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος.

Καὶ τρίτον. . .

Ἐνταῦθα ὁ Νάπιερ διέκοψεν ἀποτόμως τὸν λόγον, ἀτενίζων δὲ τὸν Βεζύρην ὅστις ἐπαίξεν ἀπαθῶς μετὰ κομβολόγιόν του, ἠρώτησεν ἂν προκειμένου περὶ ζητήματος τόσῳ σπουδαίου ἐπετρέπετο εἰς αὐτὸν νὰ ὑποβάλλῃ μεθ' ὅλης τῆς παρρησίας τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν συμβουλήν του.

Ὁ Ἀλῆς, ὅστις ἐκ τῶν ἀστυνομικῶν πληροφοριῶν του ἐγνώριζε τὰς μετὰ τῶν ἐν Ἰωαννίνοις φιλικῶν σχέσεις τοῦ Νάπιερ καὶ ὅστις ἤλπιζε ν' ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πῶς ἐσκέπτοντο οἱ νέοι σύμμαχοί του, οὐδόλως ἐδίστασε νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ ἐκθέσῃ ἀρόβως πάσας τὰς πεποιθήσεις του, ὑποσχόμενος ἐν τῶν προτέρων ἀένναον εὐγνωμοσύνην.

«Ἀκουσον λοιπὸν, Βεζύρη, ἀνέκραξε μετὰ νεανικῆς ζωηρότητος ὁ Νάπιερ, ἀκουσον καὶ μὴ παρίδῃς τὴν τελευταίαν ἀλλὰ καὶ σπουδαιότεραν ταύτην συμβουλήν μου.

»Τὸ Ἑλληνικὸν γένος δὲν δύναται νὰ ζήσῃ πλέον ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας καὶ δὲν εἶναι βεβαίως πολὺ μακρὰν ἢ ἡμέρα, καθ' ἣν θὰ τὸν ἀποτινάξῃ. Ὁ κόσμος ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν μεταβάλλεται καὶ ὅτι πρὸ τινῶν ἐτῶν ἀκινδύτως ἐπεχείρουσι οἱ Βασιλεῖς, σήμερον δὲν τολμοῦν οὔτε νὰ τὸ δνευρωθῶσιν. Ὅλοι οἱ λαοὶ ἐπιζητοῦν τὴν ἐλευθερίαν τῶν καθὼς τὴν ἐπιζητεῖς, Βεζύρη, καὶ σὺ διότι δὲν εὐρίσκεις καλὸν καὶ δίκαιον νὰ ὑπακούσῃς εἰς ἓνα ἄγνωστον δεσπότην πολὺ κατώτερόν σου ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν, μόνον καὶ μόνον διότι μόλις πεσὼν ἐκ τῆς κοιτίδος τῆς μητρὸς του ἐκληρονόμησεν ἓνα θρόνον καὶ μετὰ τοῦ θρόνου τοῦ ἐδρωῖται καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς ἰδικούς σου.

»Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Θέλει νὰ ἐλευθερωθῇ, καὶ θὰ ἐλευθερωθῇ. Εἶναι ἔθνος γενναῖον, ἀκαταδάμακτον ἐν τῇ συμφορᾷ, ὑπερήφανον, δαιμονισμένον. Ἀφ' ἐνός ἢ σπάθη τὸ θερίζει συρρίζον, ἀφ' ἐτέρου ἀναβλαστάνει κραταιότερον καὶ θραυρότερον. Περὶ

τῆς ἀληθείας ταύτης σὺ αὐτὸς δύνασαι νὰ μαρτυρήσῃς, Βεζύρη, ἀνχολογίζόμενος μὲ πόσον αἷμα ἐπλήρωσες τὸ Σούλι καὶ πόσον σοὶ στοιχίζει καθ' ἡμέραν ἡ Κλεφτουριά. Τὸ πελεκᾷς μὲ τὸ σφυρὶ καὶ ἐκεῖνο ὡς ἂν τῆ στουρνάρωπετρα σπιθοβολῆ καὶ καίει. Ὡς πρὸς δὲ τὴν νοημοσύνην καὶ τὴν πολιτικὴν ἱκανότητα, τόσον ὑπερέχει τῶν ἄλλων φυλῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὥστε ἠναγκάσθης νὰ ἐμπιστευθῆς εἰς Ἑλληνας σχεδὸν ἀποκλειστικῶς τὴν διοίκησιν τῆς δεσποτείας σου καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν ὑποθέσεών σου. Μὴ πιστεύσῃς ποτὲ ὅτι τοιοῦτον ἔθνος θὰ μείνῃ οὐδέτερον καὶ ἀνεργον εἰς τὸν μεταξὺ σοῦ καὶ τοῦ Σουλτάνου ἐπικείμενον πόλεμον. Ἄν ὑπεσχέθησαν νὰ σὲ συνδράμουν, θὰ τηρήσωσι τὴν ὑπόσχεσίν των, διότι ἐνισχύοντες σὲ, Βεζύρη, ἐπιτυγχάνουν τὴν παράτασιν τοῦ πολέμου, ἐπομένως ἀμφοτέρων τὴν ἐξασθένησιν. Μετὰ ταῦτα θὰ ἐπέλθῃ ἡ ἔκρηξις φοβερά, ἀκατάσχετος, οὐδὲ ὑπάρχει ἀνθρώπινη δύναμις ἱκανὴ νὰ σβῆσῃ τὴν φλόγα ἧτις δλονὲν βόσκει πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν.

»Διατί νὰ μὴ τεθῆς σὺ, κραταιότατε Βεζύρη, ἐπὶ κεραλῆς τοιαύτης ἐπαναστάσεως; Διατί νὰ μὴ προσφέρῃς εἰς τὸν παρασκευαζόμενον Ἑλληνικὸν ἀγῶνα τὸν ἀπέραντον πλοῦτόν σου, τὴν δυνάμιν σου, τὴν μακρὰν καὶ πολύτιμον πεῖράν σου; Διατί ἀντὶ ὀλίγων μισθωτῶν στρατευμάτων ἀμφιβόλου πίστεως καὶ γενναϊότητος, νὰ μὴ γίνῃς ἡγέτης φυλῆς ὀλοκλήρου, ἐξασφαλιζων τοιουτοτρόπως δι' ἐσὲ μὲν καὶ τοὺς ἀπογόνους σου τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἀθιναίας, εἰς ἐκείνους δὲ παραιτῶν τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα; Διὰ τί νος ἄλλου ἐνδοξότερου τρόπου δύνασαι νὰ δαπανήσῃς τὰ τελευταία ἔτη τῆς ζωῆς σου; Πῶς ἄλλως ἀσφαλέστερον νὰ θεμελιώσῃς τὴν δυναστείαν σου καὶ πῶς καλῆτερα νὰ δοξασθῆς ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης;

»Ὅ, τι λείπει εἰς ἐσὲ, Βεζύρη, τὸ κατέχουν οἱ Ἕλληνες; ἔχουν γράμματα, εἶναι κοσμογυρισμένοι, εἶναι παλικάρια, καὶ διὰ νὰ ἐκτελέσουν ἓνα οἶον δῆποτε σκοπὸν, εἶναι καλοὶ ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας νὰ ζοῦν μὲ τὸν φλοῖον τῶν δένδρων καὶ νὰ κατοικοῦν εἰς τὰ σπήλαια τῶν θηρίων, κοιμώμενοι γυμνοὶ ἐπὶ τοῦ προσφιλοῦς ἐδάφους των. Σὺ δὲ ἔχεις ὅ τι λείπει εἰς ἐκείνους, πλοῦτον ἀνεξάντλητον, μέσσα πολεμικὰ πρόχειρα καὶ πρὸ πάντων τὴν συνήθειαν τῆς ἐξουσίας. Ἐλθέ μετ' αὐτῶν εἰς συνεννόησιν, ἀνταλλάξατε εἰλικρινῶς τὰς ἰδέας σας καὶ θέσατε τὰς βάσεις μιᾶς ἀδελφικῆς συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας. Ἄν τὸ θρήσκευμα ἀφ' ἑνὸς σᾶς χωρίζῃ, σᾶς συνδέει ἀφ' ἑτέρου ἡ καταγωγὴ καὶ τὸ αἷμα. Ἡ χώρα ἀνήκει εἰς σᾶς τοὺς ἰθαγενεῖς, τοὺς ἐντοπίους χριστιανούς ἢ μὴ, δὲν ἀνήκει εἰς τὸν Σουλτάνον. Τί δύσκολον νὰ συμβιβασθῆτε διανέμοντες ὡς καλοὶ ἀδελφοὶ κοινὴν περιουσίαν; Ἀφοῦ δὲ θέσητε τὰς βάσεις τοιαύτης διανομῆς, τότε, Βεζύρη, ἐπικαλέσθητι τὰς

ἐνδόξους ἡμέρας τῆς νεότητός σου, βίβηθι ἐπὶ τῶν νότων τοῦ γενναϊοτέρου ἀραβικοῦ σου ἵππου καὶ δὸς τὸ σύνθημα τῆς γενικῆς ἐξεγέρσεως. Ἡ πυρκαϊὰ θ' ἀνάψῃ καὶ θὰ ἐξαπλωθῇ ἀστραπηδὸν μέχρι περάτων τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας... Κύριος οἶδε ποῖον ἀνέλπιστον σὲ προσμένει μεγαλείον! . . . Ἡ Ἀνατολὴ εἶναι ἡ γῆ τῶν θαυμάτων. Ὅπως δῆποτε θὰ ἦσαι ὁ ἐγκαινιστὴς μιᾶς νέας ἐποχῆς, καὶ θὰ διεγείρῃς ὄλου τοῦ κόσμου τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν συμπάθειαν.

»Ἐν τῇ νεοσῶ σου ἡλικίᾳ ἔφαγες ψῶμι καὶ ἄλατι μὲ τὸν Ἑλληνα πολεμιστὴν. Ὁ Ἀνδρούτζος, εἰς τοῦ ὁποῖου τὸν υἱὸν διαπιστεύεσαι τὴν ὑπαρξίν σου, σ' ἔσωσεν ἄλλοτε ἀπὸ βεβαίου θανάτου. Οἱ Σουλιῶται, ἂν τοὺς ἀποδώσῃς τοὺς νεκροὺς βράχους των, θὰ λησμονήσωσι τὰ παθήματα των καὶ θὰ γίνουν λέοντες νὰ σὲ περιφρουρήσουν. Οἱ κλέφται, τῶν ὁποίων ἐπιζητεῖς τὸν ἐξολοθρευμὸν, θὰ γίνουν πρωτοπαλῆκαρά σου διότι θὰ τοὺς χαρίσῃς ὅ τι πρὸ αἰῶνων ἐπιθυμοῦν, ἐλευθερίαν καὶ πατρίδα. Τοιαύτη εἶναι ἡ τελευταία συμβουλή μου, Βεζύρη, ἢ ὡς τίμιος Ἀγγλος δύναμαι νὰ σοὶ δώσω. Σὲ διαβεβαίω δὲ ἀπὸ τοῦδε ὅτι, ἂν τὴν ἀσπασθῆς, θὰ ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ ἐπικειμένου πολέμου νικητὴς καὶ δοξασιμένος.»

Ὁ Ἀλῆς μετ' ἀδιαφορίας καὶ ψυχρότητος ἀληθῶς ἀσιατικῆς ἠκούσθη τῶν λόγων τοῦ Νάπιερ παιζῶν πάντοτε μὲ τὸ κομβολόγιόν του. Ἄλλ' ὁ ὀξυδερκὴς Βρεττανὸς παρετήρησεν ὅτι βαθμηδὸν ὡς προσέβαινεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματός του, ἔτρεμον ἄκποτε σπασμωδικῶς τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων του, οἱ ὄνυχές του ἐγίνοντο μελανοὶ ὡς ἂν διετέλει ὑπὸ τὸ κράτος μουστικῆς ἀνταρξίας καὶ αἱ μακρὰι τρίχες τῆς πολιτῆς γενειάδος του αὐτομάτως ἐκινουῦντο ὡς σύμπλεγμα ζώντων ἐρπετῶν, ὑπέκουσαι εἰς τὰς συνολάς τῶν σιαγόνων καὶ τὸν ἀφανῆ τριγμὸν τῶν ὀδόντων του. Τίς οἶδε ποῖαν ἐν τῇ ζοφερᾷ καρδίᾳ του διήγειρον ἀνεμοζάλην αἱ παράδοξοι τοῦ Νάπιερ δοξασιᾶι, ἰδίως δὲ αἱ περὶ προσεχοῦς ἐξεγέρσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ προφητεΐαι του! Ὅπως δῆποτε ὁ γηραιὸς λύκος ἐνίκησε τὴν ὄρμην τοῦ πάθους του, στραφεῖς δὲ πρὸς τὸν Νάπιερ ἔλαβε φιλικῶς τὴν χεῖρά του καὶ εἶπε:

«Παιδί μου, σοῦ εἶμαι εὐγνώμων καὶ θὰ προσπαθῆσω μὲ ὄλας μου τὰς δυνάμεις νὰ ἐκτελέσω τὰς δύο πρώτας συμβουλάς σου. Ἀλλὰ τὴν τρίτην . . . μὴ σοῦ κακοφραῖν Νάπιερ. . . τὴν τρίτην δὲ τὴν νοιώθω. Εἶμαι βλέπεις, παιδί μου, ἀμαθὴς, ἀγράμματος ἄνθρωπος καὶ γέροντας ὀδοθητάρης. . . Νὰ πάρῃς τὰ χρόνια μου, παιδί μου, . . . καὶ μ' ἔρριξες εἰς ἓνα πέλαιγο ὁποῦ δὲν ἔχει οὔτε λιμάνι, οὔτε ἀκρογιαλιά. . . Πενηντα χρόνια αἵματα δικὰ τὰς καὶ δικὰ μου ἀφῆκν σημάδια ὁποῦ δὲν τὰ ξεπλένει ὄλο τὸ νερὸ τοῦ ὠκεανοῦ σας. . . Ἡ θὰ μὲ γελάσουν ἢ

ἐκ τούτων γελάσω. . . Ἀπὸ ἀφέντης νὰ γίνω σύν-
 προπος, καλὸ θὰ ἦτο, ἐνάρετο ἔργο, ἀλλὰ σὰ
 δύσκολο τῶχο. . . Δὲν τὸ νοιώθω. Θὰ σκεφθῶ ὅ-
 τι, Νάπιερ, σοῦ τὸ τάζω, θὰ σκεφθῶ. . . Ὁ τι
 μου λὲς εἶναι πρὸς ὄφελός μου, τὸ γνωρίζω. . .
 Ἡ κρίμα νὰ γεράζῃ ὁ ἄνθρωπος! . . . Ἡ ἐπιχει-
 ρήσει ἐποῦ μοῦ προτείνεις εἶναι μεγάλη, παρα-
 πλὴν μεγάλη καὶ βαρειά. . . Θέλει νέους, νάχουν
 καὶρὸ νὰ τρέχουν, κ' ἐγὼ εἶμαι μὲ τὰ δυὸ πόδια
 μέσα 'ς τὸν τάφο. . . Καὶ τὰ Γιάννινα; . . . ποῖός
 ἐστὶν ἡ πᾶρη τὰ Γιάννινα; . . . Ἐφαγα τὴν ζωὴ
 μου κ' ἔχασα καὶ τὴν ψυχὴ μου διὰ νὰ τὰ κερ-
 δίσω, καὶ τώρα νὰ τὰ δώσω; . . . Δύσκολο! δύ-
 σκολο! φοβοῦμαι μὴ σηκωθῇ ἡ γρηὰ Χάμκο ἀπὸ
 τὸ μνημῆά της καὶ μὲ φάει. . . Ὡς τόσο σοῦ
 τάζω νὰ σκεφθῶ καὶ σ' εὐχαριστῶ, παιδί μου,
 σὲ εὐχαριστῶ χίλιαις φοραῖς διὰ τὴ καλὴ σου
 προαίρεση. . . Χαιρέτα μου ἀκριβὰ τὸ στρατηγὸ
 καὶ εἰπέ του νὰ μὲ ἀγαπᾷ καὶ νὰ μὴ λησμονῇ
 τὸ γέρον τὸν Ἀλήπασα. . .»

Ὁ Νάπιερ ἐνόησεν ὅτι ὁ παμπόνηρος Ἀλ-
 θανὸς εἶχε μὲν κατὰ νοῦν νὰ ἐμμεταλλευθῇ τὸ
 ἑλληνικὸν στοιχεῖον, ἀλλὰ δὲν ἤθελεν ἀκόμη νὰ
 ἐμυστηρευθῇ τὸ σχέδιόν του. Ἡ παράτασις
 τῆς ἐν Ἰωαννίνοις διαμονῆς του ἀπέβαινε πλέον
 περιττὴ, καὶ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Ἀλῆ τὴν ἄδειαν
 νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Κέρκυραν. Ὁ Βεζύρης ἔδειξε
 μεγάλην λύπην ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει τοῦ Νάπιερ,
 τὸν ἐφόρτωσε δῶρα πολῦτιμα καὶ ἔδωκεν εἰς αὐ-
 τὸν λαμπρὰν συνοδίαν.

Μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἠκροάσθη ὁ Μαι-
 τλάνδος τῶν ζωηρῶν διηγήσεων τοῦ ὑπασπιστοῦ
 σου, ἀλλὰ δὲν ἐπίστευσε διόλου εἰς ὅσα ἤκουσε
 περὶ φιλικῶν καὶ περὶ ἐπικειμένης Ἑλληνικῆς
 ἐπαναστάσεως. Ὁ Μαιτλάνδος, φύσει βίαιος καὶ
 τυραννικός (διὸ καὶ ἐπωνομάζετο βασιλεὺς Θω-
 μάς King Tom), μόλις πρὸ μικροῦ εἶχε δεσμεύ-
 σει διὰ χρυσῶν ἀλύσεων τὸν νοῦν καὶ τὰς χεῖ-
 ρας τοῦ Ἰονίου λαοῦ διὰ τοῦ συντάγματος τῶν
 1817, καὶ δὲν ἠρέσκετο βεβαίως ἀκούων τοῦ
 Νάπιερ τὰς προφητείας ὅχι μόνον διότι ἐμίσει
 ἐγκαρδίως τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ διότι πᾶς νεωτε-
 ρισμὸς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐδύνατο νὰ διαταράξῃ
 τὴν πνιγρὰν νηνεμίαν ἧτις ἀπὸ τῆς συνομολο-
 γήσεως τῶν συνθηκῶν τοῦ 1815 ἐπεκράτει ἐν
 Εὐρώπῃ, καὶ ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς ὁποίας
 ὡς φανατικὸς ὑπηρέτης τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας
 ἔπρεπε νὰ ἐργάζηται.

Ὁ δὲ Νάπιερ, πεισθεὶς ὅτι περιττὴ ἀπέβαινε
 πᾶσα μετὰ τοῦ Μαιτλάνδου ἐπὶ τοῦ προκει-
 μένου συζήτησις, συνέταξεν ὑπόμνημα πρὸς τὴν
 Κυβέρνησιν του, ἐνθα ἐξέθετε λεπτομερῶς τὰ κατὰ
 τὴν ἐν Ἰωαννίνοις διαμονὴν του, προανήγγελλε
 δὲ μετὰ παρηρησίας τὴν προσεχῆ ἐξέγερσιν τοῦ
 Ἑλληνικοῦ γένους καὶ προέτρπε τὸ Ἀγγλικὸν
 ὑπουργεῖον νὰ κηρυχθῇ ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως
 ἅμα τῇ ἐκρήξει αὐτῆς, νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ ἀ-

προκαλύπτως καὶ νὰ ἐργασθῇ περιπαθῶς ὑπὲρ
 τῆς ἀποκαταστάσεως φυλῆς μεγάλας προσενηγ-
 κούσης εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὑπηρεσίας, ἀξίας
 δὲ νὰ καθέξῃ ἐν τῇ χορεία τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐ-
 θνῶν θέσιν, περίβλεπτον καὶ μόνης ἱκανῆς νὰ ἐ-
 ξευγενίσῃ τὴν ἐκβαρβαρωθεῖσαν Ἀνατολήν.

Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἐνεχείρησεν ὁ Νάπιερ εἰς
 τὸν Μαιτλάνδον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τὸ ἀ-
 πευθῶν εἰς τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργόν.
 Ἀλλ' ὁ Μαιτλάνδος, ἀναγνώσας τὸ ἔγγραφον οὐ
 μόνον δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ ἀποστείλῃ, ἀλλὰ καὶ
 τὸ ἐπέστειψεν εἰς τὸν Νάπιερ ἰσχυρίζομενος ὅτι
 αἱ ἰδέαι του θὰ διήγειρον τὸν γέλωτα τῶν ἄγ-
 γλων πολιτευομένων, καὶ θὰ τὸν ἐχαρακτήριζον,
 ἐπὶ καιρίᾳ βλάβῃ τῆς ὑπολήψεώς του, ὡς θερμο-
 κέφαλον φαντασιολόγον.

Ὁ Νάπιερ, παραλαθὼν τότε τὸ ὑπόμνημα δι'
 ἄλλης ὁδοῦ τὸ ἀπέστειλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν
 του, μετὰ δὲ τὴν ἐναρξίν τοῦ Ἰεροῦ Ἀγῶνος τὸ
 προφητικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφον ἔδωκεν ἀφορμὴν
 εἰς τὴν σύστασιν τοῦ πρώτου φιλελληνικοῦ Κο-
 μητάτου, μέλος τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε (τίς ἤθελε
 τὸ πιστεύσει;) καὶ ὁ Παλμερστὸν. Ἐν τούτοις
 ὁ Κάρολος Νάπιερ εἶχε διορισθῆ τοποτηρητῆς
 εἰς Κεφαλληνίαν, ἐνθα ἐπεσκέφθη αὐτὸν ὁ Βύ-
 ρων, πορευόμενος εἰς Μεσολόγιον. Ἐνῶ δὲ ἐτοι-
 μάζετο ν' ἀκολουθήσῃ τὸν δαιμόνιον ἄνδρα, διε-
 τάχθη ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κατὰ τῆς
 Αὐτοκρατορίας τοῦ Σιάμ πολέμου, ἐνθα καὶ ἀνε-
 δείχθη μέγας. Καίτοι δὲ διαμείνων ἐν ταῖς ἀ-
 πωτάταις ἐκείναις χώραις, ἐμυρίμια πάντοτε περὶ
 τῆς Ἑλλάδος καὶ διετῆρε τακτικὴν ἀλληλογρα-
 φίαν μετὰ τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ πολλῶν φίλων του.
 Μεταξὺ τούτων πρωτίστην κατεῖχε θέσιν ὁ αἰε-
 μνηστος Μιχαὴλ ὁ Σικελιανός, ὅστις ἔχων κατὰ
 νοῦν νὰ συγγράψῃ ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπα-
 ναστάσεως, ἣν εἶχεν ὑπηρετήσῃ μετ' αὐταπαρ-
 νήσεως καὶ κερτερίας ἀπαραμύλλου, ἐξητήσατο
 παρὰ τοῦ Νάπιερ καὶ ἔλαθε λεπτομερῆ διήγησιν
 τῶν μετὰ τοῦ Ἀλήπασα συνεντεύξεών του, ἐγὼ
 δὲ ἀνέγνωσα ἐπανειλημμένως τὸ πολῦτιμον
 ἔγγραφον καὶ τὸ ἀπέδωκα χωρὶς νὰ τὸ ἀντι-
 γράψω.

Ἀποθανόντος τοῦ Σικελιανοῦ δὲν ἀνευρέθη
 πλέον τὸ χειρόγραφον ἀλλὰ περὶ τῆς ἀληθείας
 τῶν γεγονότων ἄτινα ἐκ μνήμης ἐξέθηκα ἐν τῇ
 παρούσῃ διατριβῇ, ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν
 τοῦ ἀδελφικοῦ φίλου μου Ἰωάννου Σικελιανοῦ,
 ἀνεψιοῦ τοῦ μακαρίτου Μιχαὴλ καὶ καθηγητοῦ
 τοῦ ἐν Λευκάδι γυμνασίου, ὅστις ἔλαθεν ἀνά
 χεῖρας τὴν ἐκθεσιν τοῦ Νάπιερ καὶ διατελεῖ ἐν
 πλήρει γνώσει τοῦ ἱστορικοῦ ἐπιποδίου ὅπερ δη-
 μοσιεύω σήμερον πρὸς διαφώτισιν ἐποχῆς, ἐξ ἧς
 ἐγεννήθη ἡ Ἑλληνικὴ νεκρανάστασις.

Οὐδὲ τοῦτο μόνον ἀπωλέσθη ἐκ τῶν βαρυτί-
 μων ἐγγράφων τοῦ Σικελιανοῦ. Ἀπωλέσθη καὶ
 ἡ ἀλληλογραφία ἧτις ἔτρεξε μεταξὺ τῶν Σου-

λιωτῶν καὶ αὐτοῦ, ἐνεργούντος κατ' ἐντολὴν τῶν προϊσταμένων τῆς Φιλικῆς ἐταιρίας, ἐξ ἧς προέκυπτε πόσον ἐμόχθησε νὰ πείσῃ τοὺς γενναίους ἐκείνους πολεμιστὰς ὅτι ἡ παράτασις τῆς πολιορκίας τοῦ Ἀλῆ ἦτο σωτηρία τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ὅτι ὑπέκριντες εἰς τὴν θέλησιν τῆς πατρίδος καὶ λησμονοῦντες τὸ ἀσθεστον κατὰ τοῦ Τεπελενλῆ μίσος των ἔπρεπε νὰ πολεμήωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ μεθ' ὅσης ἐδύναντο περισσοτέρας γενναιότητος, μέχρις οὗ συνταχθῶσιν αἱ δυνάμεις τοῦ ἔθνους καὶ ῥιζοβολήσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐπαναστατῶν τὸ πολεμικὸν φρόνημα.

Κατ' ἀρχὰς οἱ Σουλιῶται, διὰ τῶν πληρεξουσίων αὐτῶν Μάρκου Μπότζαρη καὶ, ἂν ἡ μνήμη δὲν μὲ ἀπατᾷ, Ζέρβα καὶ Δαγγλῆ, δὲν ἔσπερον κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μολύνωσι τὰ ξίφη μαχόμενοι ὑπὲρ τοῦ αἰμοχαροῦς δημίου των ἄλλ' ὁ Σικελιανός, διὰ τῶν μελιρρῦτων καὶ πατριωτικωτάτων λόγων του, κατῴρθησεν ἐπὶ τέλους νὰ ἐπιβάλῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ὑπερανθρώπινον ἐκείνην θυσίαν.

Ὅλοι τότε μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὅλοι προθύμως ἐθυσίαζον ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ συμφέροντος καὶ φιλαυτίαν καὶ πάθη, μόνον ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος. Ὅλοι εἰργάζοντο, ὅλοι ἐμόχθουν, ὅλοι ἔπασχον εὐχαρίστως χωρὶς ν' ἀποβλέπωσιν εἰς ἀμοιβάς, χωρὶς νὰ ἐγείρωσιν ἀξιώσεις ἐρειδομένας εἰς πατρογονικά κατορθώματα. . .

Ἀλλὰ τώρα ;

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΦΡΙΤΗΣ.

Ο ΔΥΣΜΟΡΦΟΣ

[Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ, ὑπὸ * K]

Συνέλιμα. 381 σελ. 419

Εἶχον ἀδελφὴν πρεσβυτέραν ἐμοῦ κατὰ τινα ἔτη ὠνομάζετο Ἰουδῆ. Κατὰ τὰς ἐν τοῖς νοσοκομείοις διατριβάς μου, κατὰ τοὺς ἀγωνάς μου ἐναντίον τῶν πρώτων δυσχερειῶν τοῦ σταδίου μου ἡ Ἰουδῆ δὲν εἶχε καταλίπει τὴν μικρὰν πόλιν τῆς Καρστόνης. Ἦναγκασμένη ν' ἀτενίζῃ ἀείποτε τὸν αὐτὸν ὀρίζοντα, κατεπέσθη ἐπὶ τέλους, ὅτι οὐδὲν ὕψιστατο πέραν τῆς γενεθλίου αὐτῆς πόλεως.

Ἦπῃρχον ἐν Καρστόνῃ, ὡς ἐν γένει ἐν πάσῃ μικρᾷ πόλει, κάτοικοι βασιζόντες τὴν φιλαυτίαν αὐτῶν ἐν τῇ σπουδαιότητι καὶ ἐν τοῖς ἀξιώμασι τῆς ἐνδόξου οἰκογενείας, τῆς ὁποίας ἦσαν οὕτως εἰπεῖν ὑποτελεῖς. Πᾶσα πράξις καὶ πᾶν σημεῖον τῶν οἰκοδεσποτῶν τοῦ Βρανδῶνος, πᾶσα μεταβολὴ ἐπιστάτου, θεράπωντος ἢ κηπουροῦ ἐν τῷ πύργῳ, πᾶσα νέη στολὴ, εἴτε τῆς μαρκησίας με:αβιανούσης εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἴτε τῶν θαλαμηπόλων ἐρχομένων εἰς τὴν πόλιν νὰ φλυαρήσωσιν, αἱ ἀσχολίαι αὐτῶν, ἡ ὑγεία, αἱ συμπάθειαι καὶ αἱ ἀντιπάθειαι ἀπετέλουν τὸ μόνον τῶν συνδιαλέξεων αὐτῶν ἀντικείμενον, τὴν ἡμέραν ἐν τῷ περιπάτῳ, τὴν δὲ ἐσπέρην ἐν ταῖς οἰκογενειακαῖς συναναστροφαῖς.

— Πῶς ἐφάνετο ἡ μαρκησία;—Πότε θὰ ἐπανεῖλθῃ ὁ μιλῶροδος ἐκ Λονδίνου;—Πῶς ἐκούμῃθῃ ὁ μικρὸς κόμης; κ. τ. λ.

Λουδοβίκος ὁ δέκατος τέταρτος ἐν τῷ κολοφῶνι τοῦ μεγαλεῖου καὶ τῆς φήμης του δὲν ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς προσοχῆς καὶ σεβασμοῦ τῶν ἐν Βερσαλλίᾳ αὐλικῶν του, ὅπως ἡ οἰκογένεια Βρανδῶνος ἐν Καρστόνῃ.

Πλανῶνται μεγάλως οἱ πιστεύοντες, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τείνει φύσει πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ ἀνεξαρτήτου βίου. Τοῦτο εἶναι ὁ κλῆρος σπανίων τινῶν πνευμάτων. Ὁ θαυμασμός τῶν ἀνωτέρων, ἡ κολακεία, ἡ ταπεινότης καὶ ὁ ἐξευτελισμὸς ἐνώπιον τῶν πλουσίων καὶ τῶν ἰσχυρῶν τοῦ κόσμου τούτου εἶναι οὐ μόνον ἡ εἰμαρμένη, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ἡ κλίσις τῆς μεγάλης πλειοψηφίας.

Πᾶσα πράξις τοῦ μαρκησίου καὶ τῆς μαρκησίας ἦτο βέβαιον, ὅτι ἤθελε τύχει τῆς γενικῆς ἐπιδοκιμασίας ἐν Καρστόνῃ. Τοῦτ' αὐτὸ συνέβαινε ἐν γένει καὶ διὰ τὸν ἐπιστάτην κ. Banks, ἢ τὴν κυρίαν Newcome, πρόσωπα σπουδαιότατα καὶ ἐπιρροῆς ἐν τῇ οἰκείᾳ σφαίρᾳ. Ἀλλὰ δὲν συνέβαινε τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν κυρίαν Καρτθράϊτ. Πᾶσα αὐτῆς πράξις, πᾶς λόγος, βλέμμα, ἐνδύμα ἀπήρεσκον ἐν γένει ἐμισεῖτο ἢ ἐφθονεῖτο. Καὶ τίς ἦτο αὕτη ἐπὶ τέλους; Ἡ χῆρα πτωχοῦ ἀξιώματιοῦ! Καὶ διατί ἰδίως αὕτη ἐπροτιμήθη πάσης ἄλλης ἐν τῇ ὑψηλῇ θέσει, ἣν κατεῖχε σήμερον;—Νὰ γευματίσῃ εἰς τὴν τράπεζαν τῶν κυρίων ἐν τῷ πύργῳ! Νὰ θερμηνῆται εἰς τὸ αὐτὸ πῦρ, νὰ κάθηται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μετὰ τῆς μαρκησίας Βρανδῶνος ἀμαξίου! Οὐδεμία ἄγχαμος δεσποινὶς τριάκοντα πέντε ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ἐν Καρστόνῃ νὰ μὴ θεωρηθῇ πρὸς πλήρωσιν τῆς εὐαρέστου ταύτης θέσεως καταλληλοτέρα τῆς ψυχρᾶς καὶ μεμετρημένης κυρίας Καρτθράϊτ, τοῦ μαρμαρίνου τούτου ἀγάλματος!

Οὐδ' ἐπὶ μίαν μόνον στιγμὴν ἐσκέφθησαν ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ κοσμηθῆται ἡ κυρία Καρτθράϊτ ὑπὸ ἀποκρύφων τινῶν ἀνεκτιμήτου ἀξίας ἰδιοτήτων, ὧν ἐστεροῦντο αὐταί, διότι οὐδὲν ἔβλεπον ἐπέκεινα τοῦ στολισμοῦ καὶ τοῦ συμποῦ.

Ἄν αὐταί ἔζων ἐν τοῖς χρόνοις καθ' οὓς ἐπίστευον εἰς τὴν μαγειρίαν, ὕπῃρχον βεβαίως ἰσχυροὶ λόγοι, ὅπως ἡ κυρία Καρτθράϊτ πυρποληθῆ ὡς μάγισσα. Ἐν δὲ τῇ σημερινῇ καταστάσει τῶν πραγμάτων δὲν ἐστενοχωροῦντο νὰ τὴν κατηγορήσωσι φανερῶς ὡς κόλακα, μηχανορράφον ἢ ὡς τρώγουσαν ἐρπετὰ, τὰ μόνον πρὸς ἐπιτυχίαν ἐπιρροῆς γνωστὰ μέσα παρὰ ταῖς γυναῖξαι τῆς Καρστόνης.

— Πράγματι, ἀδελφέ μου, πάντα ταῦτα φαίνονται ἀληθῶς παράδοξα! Καὶ ἐπὶ τέλους, ποτὲ δὲν θέλομεν ἀπαλλαγῆ ἀπὸ αὐτῆν τὴν κυρίαν Καρτθράϊτ, μοὶ λέγει ἡμέραν τινὰ ἡ ἀδελφὴ μου